

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

PENTRU
TREBUINTIELE POPORULUI ROMANU.

Ese in fia-care luna câte una carte. Pretiulu de pre-
numeratiune pre unu anu intregu e 1 fl. v. a., pentru
Romani'a 3 franci — lei noi.

Cele mai bune	Masine de sortiatiu Bucate	Cele mai bune
Originale	 <p style="text-align: center;">1—</p>	Mayer
<p>25,000 Masine suntu in folosintia</p> 		<p>Se se pot- tésca Marc'a Fabriciei</p>
A se adresá la		
J. GROSSMANN		
Strat'a Vatiului 76.	BUDAPEST	Vaitzner strasse 76

Rroprietariu, Editoru si Redactoru resp.:
Pop'a NICULAE F. NEGRUTIU.

GHERL'A

JMPRIMARI'A „AUROR'A“ P. A. JODORANU

1882.

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

Descépta-te Romane!

CARTEA VIII.

AUGUSTU.

AN. VII. 1882.

M i r ' a.

(Urmare.)

*Eu aveamu odata casa si mosia,
Doi fetiori cá bradii, mai aveamu socia
Blanda si placuta cá o dî de Maiu
Candu voiosu lumina pe 'nfloritulu plaiu.
Eu erám in tóte fruntea 'n alu meu satu
Si in ori-ce lucru celu mai greu la sfatu.
Câti sciáu de nume-mi toti me laudá,
Cati-mi vedeáu casa toti me fericiá.
Eu faceamu trei dîle negru boerescu
Si-mi pareá cá totusi nice nu-lu sêmtiescu.
Ah! dar' intr'o séra, fiindu la aratu,
Carulu meu si boii n'au mai intornatu.
Cáru lu ah! si boii!... dar' vai! si-unu fetioru!
Si-a 'ntorsu numai unulu totu sangeratoru
Si cu négr'a scire: domnulu a venitu
Cu curteni si boii, carulu ne-au rapitu.
Am luptatu si 'n lupta fratele-a caditu
Si-abia pân' aicea eu am strabatutu;
Si dîcându acestea cade la pamentu.
Mam'a loru lovita, cá de-unu fulgeru santu,
Aiuresce, cade si n'a mai miscatu!...
Eu, amaru de mine, mi i-am adunatu,
Le-am sapatu mormentulu, si-apoi singuru eu
I-am repusu in sinu-i, si la Domnedieu
M'am rogatu ferbinte, cá-ci acelu paganu*

*N'a lasatu preotu, nici macaru vecinu.
Abia-i coperise-mi lacrima versandu
Candu argatii curtii cas'a 'mpresurandu
Au intratu si-afara ei m'au aruncatu;
Cas'a si mosi'a altui'a i-au datu.
Dupa aceste lucruri dorerose, crunte,
Eu m'am dusu la domnulu si i-am statu naintē,
Si-am cerutu cuventulu: ce-am pecatuitu?
Era elu paganulu cá unu leu ranitu
Strigandu: stai, ti-oiu spune cane de romanu:
Unu junghiu plinu de sange scóte dela sinu,
Se rapede asupr'a-mi, braciulu eu 'lu prindu,
Si-apoi asta drépta iute mi-o intindu
Si-o prefacu indata intr'unu pumnu calitu
Si-apoi romanescē 'n facia l'am trasnitu;
Elu unu unghiu de casa l'a implutu cadiendu,
Er' eu mi-am luatu drumulu la curteni culcandu,
Si-am suitu aicea unde tu me vedi
Si-unde de-ani vr'o diece singuru vegetezu;
Si din tóta-averea éta mi-a remasu
Asta langia lata, stramosiescu remasu.
Mosiulu o 'ndulcise 'n sange de pagani,
Tatalu meu sub Horea in tirani stapani.
Dise, si din ochii-i lacrimi riurá
Si pe alb'a-i barba limpedi siroia.
Mir'a ce uitáse tóte, ascultandu,
Ast'feliu i vorbesce plangerosu gemendu:
Eu am fostu unic'a la parentii miei,
Si credinti'a 'n mine tóta si-au pusu ei.
Dar' la dîle grele, vai! eu i-am lasatu
Si pierduta 'n lume, lumea 'n capu am luatu.
Eu dedusemi man'a si sufletulu mieu,
Si mai multu nu cere nici chiar' Domnedieu,
Lui Sandrinu, unu june dintr'unu satu vecinu,
June carui semeni rari in lume vinu.
Eu tiesuse-mi ins'a-mi, ins'a-mi le-am cusutu
Diece îi frumóse cum nu s'au vediutu,*

P'aloru maneci albe riuri stralucea
Pe la sênu si umeri florile 'nflorea;
Mai cususemi inca trei paretii de culmi
Cu bradi nalti, cu stance, cu stejari si ulmi.
Cinci camesi facusemi scumpului ursitu
Si sudarie siepte eu le-am in floritu.
Era mai in urma fet'a ridietorie
Si-a facutu dorit'a — lunga 'nvelitoare.
Patru boi in curte ca si patru smei,
Patru vaci laptose, cincidieci oi cu miei
Si pe lang'acestea cincidieci de miori
Asceptau venirea dulcii serbatori.
Era domnulu nostru facia de capcanu,
Omu tiranu la sufletu si 'n rele betranu,
Pe parinti-i chiama si 'ncruntandu le-a dîsu:
Au nu sciti voi dreptulu ce l'avemu noi scrisu;
Candu ve dati vre-o fet'a dupa-alu ei lalau,
Mai antaiu se vina se-mi iau dreptulu mieu,
Ce se dice 'n lege noptea cea de-antaiu, —
Si tragandu cureu'a de sub capetaiu
I-a facutu totu sfasiu si-apoi i-a lasatu
Cu aceste vorbe: vietia v'am mai datu,
Dar' de n'o se-mi vina dreptulu cum v'am spusu,
Voi, mirésa, mire, capulu v'ati repusu.
Mam'a mi-spune tote, eu am ameu'tu
Si de-abea 'n trei zile mi-am mai revenitu,
Si le-am dîsu atuncea lacremandu amaru:
Mormentu mare faceti colo lang' altaru
Si pe cruce-i puneti verde bradisioru,
Er' in versu legati-i acestu giolgiu usioru,
Er' in elu anelulu ce la-'ncredintiatu
Mirele in degetu mi l'a asiediatu.
Si candu va se vina scumpu Sandrinu alu mieu
Se juramu in faci'a unui Domnedieu,
Luati-lu si-lu duceti l'acelu naltu mormentu
Si-aretati cam Nir'a jace in pamentu;
Si de nu va crede giolgiulu deslegati,

*Luati din elu anelulu si i-lu aretati.
Dicându eu acestea, tristii mei parinti
Me sarutu si vérsa lacrimi ferbinti,
Ér' eu plecu in lume si totu cantu plangându
Pana candu de dealuri nu-i mai vedu cautandu.
Si voîndu a trece dincolo 'n Munteni,
Am perdutu potec'a prin acesti troieni.*

(Va urmá.)

Colib'a tieranului.

Cui avemu noi de-a multiamí romanitatea nostra, datinile, limb'a, intogmirile si amintirile cele mai dulci si mai scumpe, ce le mai avemu dela vechii nostri strabuni?

Au dora bracialoru venjose, armeloru agere care le-au sêmtitu adese ori amaru inimicii nostri? Séu indurarei, puterei de-a suferi? (care inca este un'a, nu sciu, din virtutile séu slabitiunile romaniloru?)

Ori póte ni s'au pastratu tóte aceste in scrieri istorice, poetice séu cum?

Braciale, armele, virtutea de-a suferi îndelungu ne-au scapatu viéti'a fisica, ne-au tienutu sufletulu in ose si mosi'a sub calcâe, cum díce romanulu: atatu si nimicu mai multu!

Dar' numai cu acestea poteámu usioru, fórte usioru, se devenimu ori-ce, numai romani nu.

Istori'a ne areta popore cari n'au incetatu a traí, dar' ceea ce a fostu nu n'ai suntu, — au trecut, s'au contopitu in altele si din aceea ce au fostu au muritu.

Astufeliu nu numai pe noi dar' mai multu chiar' si pe straini inca i preocupa si-i torturéza ide'a, cá noi nu ne-am contopitu, nu ne-amu schimbatu si n'am peritu din ceea ce amu fostu, ci din contra ne-amu tienutu si ne-amu stracuratu pana adi, prin atatea veacuri si pintre atatea popore care de care mai inimice si mai rele; ne-amu stracuratu, dícu, mai curati, mai verdi decatu chiar' acei frati ai nostri, cari au remasu intr'un'a in patri'a mama.

Ei bine! care au fostu dara talismanulu ce ne-au scapatu de perire?

Se mai spunu ore că acést'a a fostu colib'a tieranului!

Aci sub paiele afumate, sub babur'a funinginosá, ploata si batuta de ventu, stá ascunsu larulu, geniulu romanismului.

Pentru cá bunii mei cetitori se nu-mi poteti contradice, ve intrebu: Ce sar' fi alesu de romani deca dela anulu 274 pana adi in locu de romanulu simplu din colib'a tieranesca, ar' fi fostu asia numit'a „intelegintia“ de adi? Au nu s'ar fi ascunsu o mare parte dupa cuptoriu candu ar fi mirositu apropiarea luptei cu poporele barbare? Nu s'ar fi indesatu cá orbetii la usi'a besericei

La sante posturi

Cu grase rosturi,

Si la alegeri

Cu intielegeri,

Si la togméle

De ciolanele.

Biblioteca Universitatii Cluj

Au nu ne spune istori'a patriei noastre, cá mai toti acei'a cari s'au înaltiatu din poporu, cari au calcatu preste pragulu colibeii, cari au scuturatu opinc'a din petioru, si-au aruncatu limb'a cu dispretiu, si trecându in taber'a straina, s'au facutu mai dusmani decatu insisi strainii.

Se mai aducu esemple viue?

Candu aceste fâpturi suntu atatu de despretiuite de cei pe cari i servescu orbesce incatu a-si vatemá bunulu gustu numindu-le!

Uitarea si despretiulu fia partea loru!

Noi se ne intorcemu éra la colib'a tieranului.

Tieranulu romanu, iobagiu dincóce si clacasiu dincolo de Carpati; aici Valachu, Oláh, Bloch, dincolo rumânu, batjocuritu prin propriulu lui nume si de chiar fratele seu, — scosu din lege, cá si vit'a, despoiatu de cele mai sante drepturi omenesci, fiintia fugatoria in pamentulu seu, strainu in cas'a s'a: tieranulu romanu, dîcu, tienù ascunsa, adapostita in Colib'a sa Natiunea Romana unu síru de veacuri.

Romanilor! Intrebatii pe dusmanii vostri ce aru fi facutu ei cu colib'a tieranului de ar fi sciutu, celu pucina aam o suta de ani, ce ascunde aceea in sinulu ei? Intretrabati-i, si atunci veti vedé câtu pretiuesce adi colib'a tieranului.

Ei ar' fi ars'o pe rugu cá pe Dosia si pulberea aru fi aruncat'o pintre venturi. Ei si-aru fi pusu tóte puterile se esecuteze sententi'a renegatului Mathia Corvinulu, care au dísu: Se stêrpésca din radecina pe blastematii si indaratnicii de Oláhi si se nu-i lase mai multu pe faci'a pamentului."

Da, indaratnici! Acestu cuventu documentalu are o adéncá insemnatate.

Elu areta, cá tieranulu romanu s'a inpotrivitu la totu ce a fostu strainu, n'a voitu se cunósca, n'a voitu se se amestece cu strainulu.

Deca tieranulu romanu ar' fi fostu mai pucinu indaratnicu, deca elu se renegá totu asia de usioru cá frate-seu nemesiulu, boieriulu Mateiu Corbulu (Corvinulu) dela Hunedor'a séu mai bine dela Cincisiu, atunci fora indoiala nu l'ar mai fi amenintiatu cu stêrpire, ci din contra 'lu punea la més'a nemesiésca numindu-lu „bunu patriotu.“ Dar indesiertu, tieranulu si-a iubitulu colib'a, si-a preferitu panaa udata in lacrimi si chiaru mortea, decatu se se renege, se se lapede de legea, de datinile si de limb'a sa.

Éta dar' catu a bine-meritatu colib'a tieranului dela Romanitate.

Noi, cari ne mai mandrimu acuma cu acést'a romanitate, câte indetoriri si câtu de mari, avemu facia cu Colib'a tieranului.

Coliba nefericita, tu, sicriu santu, care ai pastratu cá o Comora limb'a strabuniloru nostri si datinile loru; tu, care ai intretienutu nestinsu foculu sêmtiemintelorú, alu amintiriloru si alu aspiratiuniloru; tu, care ne areti trecutul si ne-ai pastratu viitoriulu: tie se cade se ne inchinamu si se-ti multiamimu noi toti, cari amu calcatu afara preste pragulu teu si ne incaldîmu la radiale benefacatore ale so-relui culturai!

Precum vechii Romani veneráu si ingrigiáu cá de unu templu (baserica) Colib'a lui Romulu pe muntele Palatinu, din care se nascuse Rom'a, astfeliu trebue se veneramu si se ingrigîmu si noi adi de Colib'a tieranului, adapostulu, isvorulu vietiei noastre romanesci.

Deca furtunele veacuriloru si reutatea dusmaniloru au ruinatu si au intunecatu acestu templu, noi se-lu inaltiamu si se ducemu in elu lumina!

d. O. L.

● **intemplare** **din care potemu invetiá cev'a.**

„Nu credeti in vragitóre
Babeloru descântátóre...“

In sér'a de Joi'a mare.

Erá in sér'a de Joi'a mare a anului 1858. — Clopotulu suná in turnulu besericei, chiamandu pre creşcini la beserica cá se auda patimele Mantuitoriului lumei Isusu Christosu si pacient'i'a cu care le-a rabdatu tóte acelea pentru pecatele némului omenescu. — Parentii miei — fia iertati — stateáu ingenunchiati in mijloculu casei si in giurulu loru eu, in etate căm de 10 ani, o sora mai mare si sí unu frate mai micu, toti cu mânilé incrucisiate dicîndu:

— „Asié dara noi nu vomu merge la beserica de astadata mamuca draga?“ — am intrebatu eu — „vai si câtu e de frumosu in sér'a acést'a, — cum cetesce preotulu din Evangelia, si câtu de frumosu se tragu clopotele stihuri.... Apoi invetiatoriulu inca ne-a spusu in scóla că cine nu cérca beseric'a, nu va dobândi imperati'a ceriului.“

— „Asié e dragulu mamei, dar' uitatái că noi nu potemu merge la beserica pâna ce voru trece Pascile că-ci....

— „Aha! sciu, sciu mama! Asceptamu ca Ddienu ne va dá bani multi, multi si io voiú avé cu ce merge la scólele din Bai'a-mare si voiú fi domnu mare.“

— „Diceti numai cu totii rogatiunile, aduceti-ve amente de juramentulu pusu....

Cu aceste cuvinte tatalu-mieu ne curmă tóta vorb'a si noi in cea mai buna linisce incepuramu a ne dice ro-gatiunile.

Vragitóra.

Cine n'au audítu cà suntu vragitori, dela cari poti aflá câte ai sè patiesci in viétia. Multi dintre satenii nostri credu asemeni secaturi, éra la alte neamuri straine le pare bine de prosti'a nóstra. Unui omu invetiatu si crescutu bine, care petrece la orasiu i s'ar' paré chiar' cu nepotintia multele insielatiuni ce se intempla printre tierenii nesciitori de carte si usioru credietori.

Intemplarea ce mi-am propusu a-o povestí inca va fi o dovada, câtu e de reu omului lipsitu de scientia.

In Chioru traiesce si atádi o tiganca, gârbova de spate si betrana, care fora de a-o intrebá 'ti povestesc cum a defacutu ea legatur'a pusa asupr'a cutarui'a omu, cum a mantútu ea pre altulu din gur'a mortii, la altulu i-a luat pusetur'a ce avea la cornulu casei cá se fia seracu, ori se traiésca reu cu muierea s. a. E mestera mare cà-ci scie unde suntu bani cu caldarea pusi in pamentu si acei'a i póte luá chiar' de ar' fi pusu pe ei códa celu necuratu... Si multi din poporul nostru mai credu pâna astadi ase-menea mintiuni. — „Hei puiulu babei! eu am fostu la cas'a d.-vóstre candu erái inca micu. Am cunoscutu bine pre parintii d.-t'ale si candu ai fostu inca micutiu am spusu mamei d.-t'ale cà vei fi „domnu.“ — Asia 'mi dise mai de una-di hîrc'a de baba si prin ace'a me aduse pe gânduri. Mi-am adusu amente cà dieu acésta impelitiata a insielatu odata pre parentii mei.

Apucaturi vragitoresci.

In satulu meu traiá o muiere betrana carea numai acum 8 ani a moritu. Acést'a in fómete a fostu maritata si acum catra sfêrsitul vietiei nu numai cà a fostu schiopatu de unu petioru dar' a fostu orbitu si de unu ochiu. Am dîsu de multe-ori cà aceste tóte au fostu pedéps'a lui Ddieu pentru multele-i pricine ce a facutu intre multi ómeni prin

„facaturi“ descantaturi si alte vraciuri. Acést'a a fostu in contielegere cu tîganc'a vragitóre si la olalta trebue ca 'si faceáu mestesiugurile éra dobând'a se intielege cà inca o impartiaú la olalta. Alt'mintrea nu se póte intielege cum o tîganca din Siomcut'a se scie giurstarile fie-carui'a omu din satulu meu, d. e. cà câte vite are omulu? care vaca e a fetá? cine a fostu mosiulu cutarui'a? cum traiesce cutarele cu muierea? s. a. Si lucru minunatu. Dupa ce 'ti veniá tîganc'a in casa si 'ti aruncá cu cartile indata tí le spunea tóte — adaugîndu in urma, cà leaculu numai ea 'ti póte fí. Ómenii din satu díceau cà séu are spiritusiu — e cu draculu — séu cà scie din cãrti. Noi inse vomu aflá din celea urmatóre cà tîganc'a tóte le sciá dela muierea cea bestrana — prieten'a ei. — Asia a decursu acestea mai multu tempu si multe muieri 'si dadeáu tîganței ce aveau mai bunu in casa, pentru vragituri.

[Va urmá.]

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Malur'a si taciunele, varuitulu grau'ui de sementia.

Plantele cultivate suntu bantuite de multe bóle; intre altele se deosebescu malur'a si taciunele, care ataca gráulu si alte cereale (bucate.)

Malur'a este o ciuperca parásita care ataca gráulu si alaculu, patrundiendu in ovariuulu acestoru plante. Grantiele séu bóbele de gráu malurate suntu umfate, usióre, de colóre cãm suria si pline inlauntru cu unu prafu negru, care mirósa a pesce stricatu séu a mlastina. Prafulu negru care inlocuesce partea farinósa a sementiei este compusu din spori, unu feliu de corpuri care prasescu malur'a.

Malur'a ataca bucatele in anii umedi si cei secetosi; totusiu s'a observatu cà se desvoltéza mai multu candu este umediala si dupa 'dis'a unoru cultivatori, cându plóua pe tempulu infloritului. Ori-cum ar' fí, din caus'a malurei se pierde o patrime si chiar' diumetate din roduri.

Nu se póte cunósce gráulu maluratu pâna ce nu-i dá spiculu, cu tóte cà dupa óre-cari observatiuni firele atinse

de malura pare că cresc mai cu putere. — Spiculu maluratu are o colóre verde albastrie si mirósa candu este frecatu in mâni. Bóbele malurate suntu mai rotunde decâtu cele sanetóse, au posghitia mai grósa. Dupace s'a formatu bobulu, spicele de grâu malurate stáu drepte, ér' cele de grâu sanetosu incepu a se incliná din caus'a greutatii bóbeloru. Cându este gráulu aprópe de coptu, spicele atacate de malura par' că s'ar' fi coptu inaintea celor'alté.

Dupa observatiunile mai multoru agronomi, tóte bóbele cari au datu dintr'unu gráunte de grâu suntu malurate, cu tóte că se intempla ca câteva'a din spice se remana neatínse. Faptulu acest'a nu se póte esplicá decâtu printr'ace'a că spicele bolnave au fostu atacate de malura in tempulu creşterei lorú.

Agricultorii cá si invetiarii au cautatu se descopere causele care producu malur'a; asia unii au insusítu-o unoru soiuri de pamentu, altii ingroparii sementiei la o adéncime prea mare, in urma altii tempului ploiosu. Incercarile facute au incredintiatu in cele din urma că malur'a urméza din caus'a unei ciuperci parásite interne, care se nasce din sporii séu prafulu celu negru alu grâneloru atacate de acésta bóla. Prafulu negru se lipesce de bóbele de grâu candu se imblatesce, de óre-ce suntu amestecate spicele malurate cu cele sanetóse. Dupa ce se sémena gráulu, sporii séu sementi'a parásitului incoltiescu si forméza ciuperc'a parásita ale carei firisióre fórté subtíri se infigu in radecinele gráului teneru; din radecina se intindu in susu si strabatu in tóta plant'a, inaltiandu-se cum nu-si póte inchipuí cinev'a. Urcânse prin firele gráului ajungu pâna in ovariu, adeca in bobulu gráului, cându este de-abia formatu. Acolo, in launtru gráuntelui, parásitulu produce prafulu negru séu sporii, care la rëndulu lorú, dáu nascere la alte parásite.

S'a mai constatatú prin cercari facute intr'adinsu că si paiete de grâu maluratu pe care s'a lipitu prafu negru prasescu malura candu suntu ingropate in pamentu; de ace'a este bine că asemenea paie se nu se ascérna sub vite, ci se se ardia.

Malur'a se pôte inoculá cu inlesnîre; este de ajunsu se se amestece prafu negru cu grâulu de sementia si o treime din spice voru fi malurate.

[Va urmá.]

FELIURIMI.

Concursu literariu se deschide cu terminulu 18/30 Octomvre a. c. Se cere: **o novela originala** a carei'a sujetu se fia scosu din istori'a nóstrá nationala séu din viéti'a poporului romanu. *Premiulu e de 100 franci in auru.*

Mai departe: **o poesia** de orice cuprinsu si unu **studiu socialu** (despre viéti'a sociala, — femeia, — casatoria, — amoru séu altucev'a.) *Premiulu pentru fiacare deosebi e cate de 50 franci in auru.*

Pôte concurge ori-cene. Lânga manuscriptulu provediutu cu órecare devisa, dar' nesubsemnatu de auctoru, se se allature o epistola — contienendu in lontru numele auctorului, ér' dinafora devis'a operatului.

Operatele se voru apreçiá prin o comisiune de trei insi; sî premiale se voru dá auctoriloru celoru mai bune operate, chiar' si déca acelea nu voru corespunde intru tóte recerintialoru — presupunendu totusiu ca ele voru fi publicabile.

A se adreseá pâna la terminele espusu la *Administratiunea diuar. „Amiculu Familiei“* in *Ghr'la* (Sz.-ujvár — Transilvani'a.)

Jurnalul filoromanu in Vien'a. Jurnalulu hebdomedariu „Der Osten“ infiintiatu de cunoscutulu publicistu din Bucovin'a d.-lu Bresnitz, carele in tempu de cincispediece ani a aparatu cu curagiu si perseverantia interesele romane in Vien'a in limb'a germana, a incetatu a mai aparé dupace d.-lu H. Bresnitz a devenitu proprietariu alu Jurnalului vienesu „Morgen-Post“ carele apare in tóte dílele. „Morgen-Post“ este celu mai vechiu între jurnalele vienesé ce aparu in tóte dílele, cáci deja numera alu 32 anu alu esistintiei s'ale. Jurnalulu „Morgen-Post“ va representá, intocmai cá si „Der Osten“ interesele romane cu tóta energi'a si dreptu ace'a recomandam Jurnalulu „Morgen-Post“ cu tóta caldur'a atentiunii publicului romanu. „Morgen-Post“ apare in tóte dílele, chiar' si in Dumineci si serbatori; éra pretiulu abonamentului pe luna este 1 fl. 50 cr. Pentru scrisori si speditiuni de bani ajunge adres'a: Journal „Morgen-Post“ in Vien'a Kolingasse 17.

Influenti'a rumperei foiloru asupr'a cócerei struguriloru. Morimont, care a traktu ani indelungati in Itali'a, ne spune, cá intr'o mare parte a Italiei meridionale, unde clim'a este in destulu de calda, totu se rumpu o parte din foi la vitie in unele casuri. Asia spre esemплу in provinci'a Palermo, vit'i'a cresce in unele localitati cu o vigóre particulara; foile suntu mari si dese, strugurii au unu volumu considerabilu. In asemenea conditiuni strugurii se cocu mai tardfu si déca i apuca Octobre neculesi, dau peste densii ploile si i strica. De ace'a pentru a grabi cócerea struguriloru si prin urmare culesulu viiloru se obicinuesce a se rumpe o parte din foile cari ascundu strugurii. In ace'asi localitate se rumpe o parte

din lastarii de prisosu, dupa cum se face si la noi pe alocurea in tempulu plevirei. Candu incepu se se cõcã strugurii, cu dõue sêu trei septemani inainte de culesu, se rumpu câtev'a foi, dupa dõue sêu trei dñle se mai rumpu si altele, ast'feliu cá strugurii se fãa espusi treptatu arsitiei sórelui. Cu chipulu acest'a, strugurii dandu de mai multa lumina, caldura si aeru, neaparatu cá se cocu mai de tempuriu. Intru câtu privesce cualitatea vinului, si in specialu eatatimea de alcoolu, ce cuprinde vinulu fabricatu din asemenea vii, d. Morimont incredintiãza, cá nu lasa nemicu de doritu. Afara de acés-t'a cine nu seie cá vinurile din Sicili'a au reputatiunea de a fi fórte alcoolice. Asiédara rumperea foiloru, care acoperu strugurii, treptatu este o lucrare, care grabesce cõcerea fara se aduca vre-o vatamare cualitatii vinului.

O povatia folositoare. — Nimicu nu-i mai ostenitoriu pentru sine si pentru ceialalti ómeni, decãtu gãnganél'a in vorbire.

Persónele cari suatu lovite de acésta infirmitate, candu sêmtu cá vine vorb'a cea grea, nu trebue se se silésca a-o pronuntiá; ci se se oprésca si se respire profundu, si cuventulu va esf fãrà se mai intimpine nici o dificultate.

Cei ce nu se voru tamaduf deplinu, facõndu ast'feliu, celu puçinu suntemu siguri cá 'si voru micșiorá patim'a.

Industri'a laptariei. — Fabricarea untului si a brânzei suntu la culmea in florirei loru in Statele unite din Americ'a. Numerulu vaciloru mulgãtore care acuma se afla in deosebitele firme ale acestei tieri se redica la 13 milióne; ele dau de lucru la 650,000 persóne. Pasiunatulu viteloru se intinde pe o suprafãcia de 52 milióne acre sêu 54,652,000,000 stãngeni patrati, — care pamentu cu acaretele acestoru fabrici, representa unu capitalu de peste 11 miliarde. — Acésta desvalfre a producerei laptelui vatema fórte multu comerciulu Svitieriei, si mai cu sêma a cantóneloru Bern si Friburg, unde se fabricãu brânzariile cele mai renumite, cu care se umplea Statele-Unite. — Svitier'a, o tíera ale carei'a brânzarii f-i producu milióne de lei, ne pôte servi de modelu si impulsione nóue romaniloru, a carór'a tíera eminentemente este agricola si cu vite asia de multe. O cale de industrie, unu comerciulu manosu ni este inainte, se punemu mân'a mai cu caldura si interesu; ei bine este câscigulu, este banulu care ne striga: pune-ti mân'a si pre mine! si nu totu cu functionarismulu bugetariu!

Inca unu elixiru de viétia. — Unu profesor germanu Schmoele, sustiene cá mijloculu celu mai siguru de a-si prolongi viétia, este suculu própsetu de lamãie. D. Schmoele sfatuesce, cá cinev'a se manãnce in fia-care dñ 2—3 lamãi. Elu adauge ce e dreptu, cá nu se pôte inca basá pe esperintia, cá-ci ómenii cari au urmatu sfatulu seu, n'au avutu ocasiunea se imbetrãnesca, dar' a esistatu unu conte de Waldeck, care mancá multe lamãi cu radiche de mare si gratie acestui obiceiu a ajunsu la etatea de 110 ani — ba ar' fi devenitu mai betranu, decã nu i se intêmplá o nenorocire.

Proprietariu, Redactoru resp. si Editoru

Pop'a Nicolae F. Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu 1882.

Baturile si negeii se sterpescu din radacina CU INTREBUINTIAREA MEDICAMENTULUI

CLAVETHYL

pregatitu de catra apotecariulu si chemistulu KONCZ ÁRMIN de Nagy-Solymos. — Acestu medicamentu deplinu nenocinte, curéza in cetera dile radicalu totu soiulu de: bataturi (ochi de gaina), negeii si alte formatiuni de pele, cum suntu: calosi'a, crést'a, pecinginea, spudiatur'a, solzitur'a s. a. O butelca, impreuna cu indrumarea costa 1 fl.

 EFECTULU SE GARANTÉZA.

Se afla de vendiare in Gher'la la N. F. NEGRUTIU si in apotecile din Budapesta si provincie. Mai departe se recomanda urmatórele mijlóce de cura si toaleta cari se afla la subscrisulu :

Unsóre si apa pentru facia spre curatirea de pistrii si totu soiulu de bóle de piele. Pretiulu 1 fl. 50 cr.

Spirtu antireumaticu si antiartriticu vindeca siguru reumatismulu, artetic'a, podagr'a, chirarg'a si paralis'i'a. Pret. 1 fl.

Spirtulu Cotillon stérpitoriu alu viermelui murariu. Pretiulu 30 cr.

Pulverea de mistuire alui Dr. Gölis — cu efectu la ori-ce bóla de stomachu. O cutéia mare 1 fl. 20 cr. mai mica 84 cr.

Pilulele de mistuire curma durerea de stomacu si gréti'a din betfi. Pretiulu 1 fl.

Mustariu dulce magiaru escelentu lánga friptura si cu potere lecutitóre pentru stomacu. O butelia de 1 litra costa 1 fl. 70 cr., un'a mai mica 70 cr.

Picuri-de-denti-pe-watta curma la moment durerea de denti gaunos. Pr. 35cr.

Pilulele Glyricin stérpescu siórecii, clotianii, sobolii s. a. pentru animalele domestice suntu nenocinte. Pretiulu 50 cr.

Pravu de peru de totu nenocinte si cu mirosulu celu mai placutu. Pretiulu 1 fl.

Mijlocu orientalu pentru vapsirea perului in colóre bruna ori négra, — in cuantu suficiente pentru tempu mai indelungatu costa 4 fl.

Spirtu de peru curatia perulu de tartia si-i ajuta crescerea, facúndu-lu finu csi cretiu. Pretiulu 1 fl.

Pilule contra catarului cu efectu seuriu si repede contra ori-ce cataru de nasu, gátu, peptu si plumâni. Pret. 1 fl.

Pulvere antisudaria contra asudarei si duchórei subsuóreloru si petióreloru. Pretiulu 1 fl.

Multograph pentru copierea a ori-ce scrisóre, musicalia, desemnuri, s. a., cu

ajutoriulu carui'a ori cene in restempu de $\frac{1}{2}$ óra póte trage 80—100copii de pe ori ce scrisóre ori desemnu. Pretiulu unui aparatu in marime de $\frac{1}{2}$ cóla e 6 fl., ér' de una cóla intréaga 12 fl., — totu in acestu pretiu se adauga si materia de ajunsu pentru confectionarea a mai multoru mii de copii.

Mijlocu pentru sterpirea limbricilor se póte folosi de catra ori cine si in ori ce tempu, cu efectu securu. Pr. 4 fl.

Mijlocu pentru sterpirea stelnitielor se aplica usioru si cu efectu. Pr. 50 cr.

Emplastrulu-de-rosa pentru curarea ranelor puroitóre, proveniente din taiare, impungere, lovire s. a. Costa 30 cr.

Spirtu-de-vinu-saratu chemice pregatitu, — curatu si cu efectu. Pr. 40 cr.

Falióre salamiace cu gustu placutu, in contra tusei, durerei de peptu si balosímei gatului si peptului, folosite in tempu ce béi vinu ori dupa ace'a curma urmarea neplacuta a betfiei. Pret. 30 cr.

Ochiularia deplinu nenocinte, alina la moment ori ce dorere de ochi. Costa 35 cr

Pulvere pentru porci folositóre si la celelalte animale domestice, cá mijlocu securu preveniente si medicante a bóleloru lipiciose. Distinsu cu recunoscinti'a mai multoru propretari mari. Se vinde in portiuni de 10, 20, 35 cr.

Pomada-Tanno-chinnin mijlocu securu pentru crescerea, curatirea si incretirea perului. Pretiulu 1 fl.

Negréla pentru semnarea albeloru (rufeloru) O butelca, suficiente la mai multe sute parchi de albe, costa 1 fl.

Pilule curatietóre de sange secure pentru curatirea sangelui infectatu prin ori-ce bóle. Costa 35 cr.

Pentru pacuetare si spedare francata se calculéza numaf 50 cr. de unu transportu ori-cátu de mare.

[6—10]

Adres'a : KONCZ I. Á. de Nagy-Solymos apotecariu in Sz.-Udvarhely.